

ALT EMPORDÀ

Periòdic nacionalista

adherit a la «Lliga Regionalista»

Redacció i Administració: Cervantes, 1, 1er, estatge de la «Lliga Nacionalista de l'Alt Empordà»

Any I - N.º 8

Figueres, 5 d'Abril de 1917

Preu 5 cèntims

La Gran Festa Regionalista

La seva significació. -- Espectació i entusiasme. -- Homenatge als nostres Diputats Provincials. -- Assistència a l'acte dels Parlamentaris regionalistes. -- Afirmació patriòtica.

LA GLORIA

Hem arribat gloriosament ja al terme de la primera etapa de la ruta estesa al nostre davant, i en les lluites esplèndides de l'horitzó que s'ens obria hi hem distingit la continuació de la mateixa ruta que ressequim.

La victòria assolida en les eleccions provincials suava celebrades no la volem pendre, ni podem, com un fet isolat, nascut d'un cas circumstancial, sino com una vigorosa realitat, brollada de les mateixes entranyes fecundants del nostre poble, on s'hi arrelen i esdevenen esponeirosos els gèrmens tots de les idealitats que poden moure'l.

Totjust som al cap-d'avall de la primera part del camí; totjust som al començ d'una bella obra, i ja ens és obligat llençar el crit enèrgic de Victòria!... I heu's-aquí les característiques de la nostra festa que, en un començament de primavera, ve a relligar mantos voluntats i energies canalitzades cap a la comú rescosa del nostre amor a Catalunya, dels nostres dalers impetuosos per un demà gloriós que ja tenyeix de porpra els termes confosos de l'horitzó qui ens l'anuncia.

Quan la primavera esbatana les fortes closes, i porta la sentor de l'aire nou i

els colors de les flors esclatades, una nova primavera ve a obrir-se en aquesta terra d'idealitats, i hi porta tota l'excelsitud i entusiasta afollament de les orientacions patriòtiques, i de les seves actuacions.

La festa del vinent dilluns ve a consagrar el definitiu incorporament de l'ànima empordanesa dins el moviment reivindicador de Catalunya. Si les diades febriles, que van obrint-se en preparar la lluita, deixen sempre un llevat, penseu ço que perdurará de les diades glorificadores de les victòries obtingudes.

O l'Empordà lluminós l'ànima catalana del qual el poeta va descobrir-li! Ara nosaltres, amb la folia santa del patriotisme que ens empeny, hem dut les seves lluites en el camp de Catalunya, i allí volem circumscriure'l. I el cor del nostre Empordà brallarà,—com una flama.

Festa gloriosa, la nostra. Mes en la seva gloria hi porta també una aspiració de nova lluita, de noves bregues patriòtiques, que ens ha d'aconduir a obtenir per a la terra empordanesa l'alt mestratge dels primers llocs entre els bàluards de les ansies i reivindicacions catalanes.

De la Festa Regionalista

Expectació i entusiasme

A mida que s'atança el jorn de l'Apet de la Victòria, augmenta l'espectació que ha despertat, i són en nombre més gran les inscripcions, fins al punt de que, per a evitar dificultats i manca d'espai, tem la Comissió Organitzadora que no podrà admetre totes les inscripcions que s'en fetes, car prefereix que tot pugui estar previst i calculat, i l'organització sigui perfecte.

El local

Tota la platea de nostre Teatre Principal estarà plena de taules degudament numerades a l'objecte de que els comensals puguin trobar comodament son seient, segons les instruccions que rebrán al canviar en les oficines de la «Lliga Nacionalista de

l'Alt Empordà», el «ticket» provisional d'inscripció amb el «ticket» definitiu.

La taula presidencial estarà col·locada a l'escenari, i en ella hi pendrán seient els Diputats Provincials electes senyors Geli i Salleras, els parlamentaris i prohoms regionalistes assistents a l'acte, les representacions oficials de les entitats adherides, i els individus de la Comissió d'Acció Política i de la Junta de la Ll. N. de l'A. E.

Les llotges serán reservades per a les senyorettes i senyores, i en la resta del local s'hi podrà entrar, per invitació, a l'hora dels parlaments.

No cal dir que tot el teatre estarà sobriament i elegantment adornat amb plantes i la ensenya barrada.

Les portes del Teatre s'obrirán per als comensals a les dotze en punt, i

Els discursos en l'APET DE LA VICTORIA

els pronunciarán:

En Joan Ventosa i Calvell

En Pere Rahola i Molinas

En Frederic Rahola i Tremols

En Jaume Bofill i Matas

En Agustí Riera i Pau

En Carles Jordá i Fages

En Lluís Massot i Balaguer

i els Diputats Provincials electes

En Paulí Geli i Maymí

i En Josep Salleras i Pla

Avui, dijous, quedarà clos el terme d'inscripció per a assistir a l'Apet.

per als invitats no comensals a tres quarts de dugues.

Els parlaments

A les dues de la tarde començarán els parlaments. Sens perjudici de modificacions o adicions que circumstancies imprevistes imposin, dirigirán la paraula a l'auditori els oradors següents:

DON JOAN VENTOSA I CALVELL, diputat a Corts, que tan gran renom té com a parlamentari eminent, auriolat especialment de prestigi per ses campanyes en el Congrés durant la passada legislatura.

DON PERE RAHOLA I MOLINAS, senador, veritable representant del districte de Vilademuls a les Corts espanyoles, eloqüentíssim tribú per sa paraula càlida i vibrant.

DON FREDERIC RAHOLA I TREMOLS, senador per aquesta «provincia», empordanés il·lustre com l'anterior, economista de renom, reputat escriptor i poeta d'aquesta contrada.

DON JAUME BOFILL I MATAS, regidor de Barcelona, pulcre poeta, assabentat escriptor, i orador acuradíssim i admirable.

DON AGUSTÍ RIERA I PAU, Conseller de la Mancomunitat Catalana i President de la Diputació de Girona, els prestigis del qual per la seva obra en ambdues corporacions són tan grans, com gran és l'odi que li tenen els enemics d'aquesta terra.

DON CARLES JORDÁ, Diputat Provincial per aquest Districte; President de la «Lliga Nacionalista de l'Alt Empordà».

DON LLUIS MASSOT I BALAGUER, advocat, Secretari de la Joventut Nacionalista de la Lliga Regionalista de Barcelona i de la Comissió d'Acció Política de la «Ll. N. de l'A. E.», i els Diputats Provincials electes

DON PAULÍ GELI I MAYMÍ

DON JOSEP SALLERAS I PLA

No cal dir que el prestigi de tots ells, fa que siguin esperats amb extraordinari interès els seus parlaments.

Per tenir compromisos inajornables no hi poden pendre-hi part el «leader» don Francesc Cambó, el senador senyor Vallés i Pujals i el diputat a Corts senyor Marqués de Camps. Enviarán lletres d'adhesió.

Tot fa esperar, doncs, que l'acte en celebració de la victòria darrerament obtinguda i d'afirmació nacionalista que es prepara, tindrà una gran importància i transcendència i serà una fita senyalada de l'actuació regionalista en nostres ciutat i comarca.

La gran obra de la Mancomunitat

VIII

Sanejament

de les comarques catalanes.

Atesa la urgència de procedir al sanejament d'algunes comarques catalanes, infectades de paludisme, i considerant que el primer pas d'aquesta lluita contra el paludisme havia d'ésser l'estudi científic de la seva extensió en el nostre país i l'establiment de estadístiques per a la delimitació i declaració de les zones palúdiques, la Mancomunitat ratificà la comanda d'aquests treballs a l'Institut de Ciències concedint an aquest fi la corresponent consignació.

El Delta de l'Ebre, pot considerar-se com un dels focus importants a senyalar a la Europa occidental. La intensitat de l'endemia, pot un hom comprendre-la dient que fins a l'any 1912 el nombre d'invasions, fou casi sempre de 6.000 a l'any. De 1912 ençà el paludisme ha augmentat en tota la comarca, més en intensitat que en extensió, fins a doblar el nombre de infectats i a aconseguir xifres encara més altes. L'any 1915, el nombre de malalts fou de 15.000.

A què és degut aquest increment tan extraordinari i que tants desastres produeix? L'estudi de la distribució dels malalts en tota la zona palúdica demostra la causa, i així es veu que al Delta esquerre és on el paludisme hi fa veres malvestats, fins al punt que a Camarles, Aldea, Lacaba, etc., el nombre de palúdics comprenia el 95 per 100 dels habitants. En aquest Delta esquerre s'ha fet el Canal dit de l'esquerra, sense els desguassos suficients, i per tant, hi ha una condició òptima per al desenrotllament del paludisme.

El servei ha proporcionat quinina diàriament a molts habitants, amb resultats ben satisfactoris. Aquest assaig té una alta valor educativa en aquell ambient, ja que els afavorits són altres tants portaveus de la eficàcia del concurs de la medicina en la lluita antipalúdica. S'han protegit també cases contra els mosquits pel mitjà clàssic de la utilització de teles metàliques, dobles portes, etc. El resultat obtingut ha estat altament satisfactori, perquè cap dels individus que vivia en les cases protegides ha contret el paludisme.

Don Lluís Sayer, Secretari del servei tècnic del paludisme, cloïa així, en 1915, el seu report: «Les mides profilàctiques portades a terme aquest any per nosaltres, han costat unes quatre mil pessetes; han tingut l'eficàcia de portar a l'ànim dels metges el convenciment de la veritat de la profixaxia antipalúdica, i han despertat l'interès dels habitants de la comarca que estan ja molt ben disposats per a ulteriors experiències.

El nostre desig és fer, en l'any 1916, una campanya ja més en relació amb l'intensitat de la endemia, multiplicant el nombre de sacs de profilaxia amb quinina i de protecció mecànica de les cases contra els mosquits ensem que ocupar-nos del problema de sanejament definitiu del terren. I no dubtem pas que, si els nostres mitjans ens ho permeten, no tan sols aturarem la marxa ascendent de la endemia, sino que reduïrem el nombre d'invasions, fent sentir la nostra obra en la corva de la mortalitat.»

Models d'interès pel comú (?)

La Diputació Provincial acordà la construcció de uns passadissos per a que, malgrat les freqüents riuades que dificulten o impossibiliten el trànsit, es pogués passar en carruatge i a peu sempre o quasi sempre pels rius Muga i Llobregat.

Què necessitava la corporació provincial per a dur a terme semblants obres de fàbrica?... Tan sols l'acord dels Ajuntaments dels pobres directament interessats en elles oferint participar en les despeses amb un tan per cent prudencial, pero de quantia ínfima.

No tinguent-ne prou la Diputació amb la publicació de l'acord en el Butlletí Oficial, dirigí comunicacions explicatives als Municipis interessats. Més encara, ens consta que més d'un Diputat Provincial ha escrit particularment fent-les presents, i estimulant a acullir-se a tan importants millores.

Els correus d'Espanya van molt malament i moltes coses es perden pel trajecte, car de no ésser aquesta la causa, no té explicació que hagin deixat passar el terme de vint dies que es senyalava en l'acord als Municipis per aprofitar-se d'ell en la forma indicada, *sens contestar res a la corporació repetida.*

Segurament els administradors dels pobles referits, que no volem nomenar per no fer-los la propaganda com a models de desvettllament pels interessos dels seus conveïns, són d'aquells que es queixen dels veraders Diputats, i s'embadaleixen davant dels que s'adjudiquen toies en subhasta a la llana, parlen de cents i milers i diuen tutejar-se amb els qüefes d'Estat.

X. X. X.

El "truc" de l'"empleio"

Es tan difícil sotstreure's i inhibir-se de la propia condició, que pot dir-se per regla general, sens por d'equivocar-se quasi mai, que a l'apreciar o judicar de la conducta, gestes o actuació d'altri, hom sempre suposa d'ell lo que un fa o faria de trobar-se en el seu lloc.

Diem aixó, per a trobar explicació racional, per a considerar com a flaqueja humana—puix altremet el qualificatiu seria massa dur—la plataforma utilitzada per mants dels nostres adversaris titllant-nos de gaudir o lucrar, o pretendre-ho, amb cabals o càrrecs de la Mancomunitat.

Cal pas que afirmem rotundament que ço no és cert. Tots som prou coneguts per a que tothom sàpiga que l'«únic mitjà» de viure que tenim i ostentem, amb orgull, és el fruit del nostre treball, l'exercici de nostra professió o la explotació d'empreses comercials o industrials. Tothom coneix també als qui sapiguent-ho, lo contrari s'han atrevit a imputar-nos. Però, maledicència d'aital natura és tan arrelada en certa mena de gent, que no volem deixar de fer-hi uns breus comentaris.

Existeixen desgraciats al món que, així com n'hi ha que naixen sense vista o sense oït, han nascut amb l'ànima ennegrida per l'egoisme més ferotge, careixent d'espiritualitat i de noblesa.

Són gent que es rosseguen sempre a terra, per una mena d'inèrcia o fatalitat. L'idealitat la desconeixen; la noblesa els sembla hipocresia; la generositat falornia; l'altruisme, absurde.... Són aquells que descrigué el novelista Pare Coloma de mà mestre dient que sempre «barren pa dentro». Incapaços de sentir la excelsitud de cap aspiració, el romanticisme de cap fal'lera immaterial, la prujja de qualque reivindicació patriòtica, es burlen dels qui, adelerats i desinteressadament, per elles laboren amb fé i amb hardidesa, i, babejant grolleries i calumnies, els insulten sempre que tenen ocasió i encara que no en tinguin.

I aquests i d'aquests que tan sols es mouen per egoismes inconfessables, per interessos personalistes, són els que des del diari insolvent, des de la fulla anònima, des de la penya eixarreda i trista, han escupit suposats egoismes demunt dels nostres, vers nosaltres.

Mes com el gos baladrer qui surt lladrant a la carretera al pas de l'automóbil brunzent, cal considerar-los. Sens tombar la vista, per no rebre una impressió de fàstic,—qui sab si també de llàstima,—cal deixar-los estar i despreciar-los.

En la fauna grotesca de nostra vida pública, un altre «tipus» hi és trobat. És l'empleat o l'aspirant a un empleament. No s'ha de confondre amb el ciutadà digne i competent que posa el seu esforç al servei de la col·lectivitat, ocupant un càrrec per oposició o per mèrits reconeguts. No. Al que ens referim, és al fracassat, a l'ínútil, al que deu el càrrec al favor del cacic polític o

al servilisme més repugnant. Usualment no treballa: ho fa veure; o, si treballa, ho fa tan malament que més valdria que no ho fes. Cassos es donen de ventar-se i tot de no treballar gens. Esperen el final de mesada com una sol'luació abracadabrant als seus problemes de viure, somnien en la nómina i en l'ascens, com un «manná» celestial, i, no capint com els altres, no senten «vocació» per fer la seva mateixa via i s'exalten contra d'ells, i els acusen de fer o intentar fer cosa parella de la que ells fan. Són hereus directes de aquells dels quals Osorio al final de sigle XVII, escrigué:

«La mayor causa de los males del país es más de 100.000 hombres que se ocupan en ser administradores, arrendadores, cobradores, comisionistas y muchos oficios y aduanas... que todos se alimentan de las rentas de V. M. y de los caudales de sus vasallos».

D'aquests n'hi ha, d'aquests en resten encara, que portant al moll de l'ós la empleomania—malura exòtica—no volen veure en la Mancomunitat altra cosa que una sucursal d'aquell Estat centralista que tant idolatren; i, empleats ja, veuen acabar-se, si aquella creix, el *dolce farniente* tradicional i altres corrupteles, o, amb ànima d'aspirants a l'empleament, amb manca de capacitat per assolir rectament i llegalment els que l'organisme-governant de Catalunya, creï, tenen odi als que propaguen les excel·lències d'ell, i volen veure en aquests tan sols competidors.

I per ço criden barroerament i ignara, sens saber ço que diuen, fent un garbuix de dades i actuacions que ni ells capeixen. També se 'ls ha de deixar que diguin. Si el seu odi és el millor el·logi de lo que defensem!...

A uns i altres, però, hem de contestar amb el despreci, tenint presents les precedents consideracions per a tractar-los com es mereixen. Per a l'enemic noble: cordialitat, respecte, beligerancia. Per a l'estult adversari: ironia, indiferencia, despectivitat.

... avant sempre! Que en la ruta empresa per a fressar viaranyes gloriosos i constructius per la Catalunya dels nostres amors, no hem pas de perdre temps en semblants batalles: altres de més capdals n'haurem de lliurar, i amb gents enfront que valdrán més la pena.

S. T. G.

LLIBRES

El Nacionalismo Catalán

Su aspecto político, los hechos, las ideas y los hombres

A. Rovira i Virgili.

Entremig de la copiosa literatura dedicada a l'estudi i exposició del nacionalisme català, ocuparà un lloc senyaladíssim el volum que amb el títol que encapala aquestes ratlles ha publicat, de poc, el culte autòr de la «Historia dels moviments nacionalistes», escrit en llengua castellana, amb el lloable propòsit de donar a conèixer, a la gent de l'Iberia, el plet nacionalista català, sense atenuacions, tal i com entre nosaltres el sentim i el propaguem, seguint l'exemple que En Cambó donà en la legislatura anterior de les Corts d'Espanya a l'exposar-lo en els seus discursos intervenint en la discussió del missatge de la corona.

**

No es tracta de que els polítics de Madrid ens governin bé; es tracta de que deixin de governar-nos. Heu's-aquí neta i clara l'afirmació nacionalista. Mes, cal raonar-la, probar el dret imprscriptible dels pobles, i per lo tant del nostre, a aquest govern propi, i En Rovira i Virgili, amb una clara visió de la realitat, va exposant en el seu llibre, els orígens, els antecedents del moviment polític del catalanisme, per arribar a la conclusió—acceptant paraules del *leader* regionalista—de que els problemes nacionalistes sols poden resoldre's: o destruint-los per la persecució o satisfent les seves demandes.

Es clar que en la exposició dels fets i de les idees es denota la tendència de l'autòr i qualcuna de ses afirmacions no seria suscrit per la totalitat dels nacionalistes, mes en lo essencial, en lo que constitueix el fonament de la doc-

trina no n'hi haurà segurament un sol que deixi d'estar plenament d'acord amb En Rovira i Virgili.

Podríem dir del llibre que comentem que és un capítol de la «Historia dels moviments nacionalistes» que, per raó d'ésser el de l'autòr, ha volgut donar-li en extensió i en intensitat l'importància que a les coses propies es concedeix.

No pot classificar-se entre els llibres que constitueixen, lo que podríem dir-ne, la base política o filosòfica del catalanisme—començant per «Las Nacionalidades» d'En Pi i Margall, fins a la «Nacionalitat catalana» d'En Prat de la Riba—mes no per aixó és menor el seu mèrit, car el seu fi es exposar el nostre problema i aixó ho aconpleix amb magnífica claretat. Fins per als mateixos nacionalistes és convenient la seva lectura, puix afermarà amb més força els ideals donant la visió real del nostre moviment.

NOTES D'ART

La *Societat de Concerts*, fundada suara en nostra Ciutat, començarà les seves tasques el dia 13 del corrent amb un concert executat pels renomats mestres Bonaterra, Sans i Angelo, del programa del qual, escullidíssim, formen part unes *Dances* de Brahams, i dos *Trios* d'Arcussky i Schumann.

En aquest concert, el Mestre Bonaterra estrenarà un magnífic Chassaigne de cua, del qual ens han estat fets grans elogis.

Augurem i desitgem a la novella Societat l'èxit més falaguer.

El mateix dia 13, i en el estatge de la *Societat de Concerts*, hi serà inaugurada una exposició d'obres selectes, olis, «guaches» i dibuixos d'En Rafel Sala, de qual artista n'hem vist justíssims elogis en la premsa de Barcelona quan recentment va exposar en les Galeries Dalmau.

Aquesta exposició i altres que seguirán, organitzades per l'esmentada Societat, tindrán caràcter públic tots els diumenges de 11 a 1.

Hem d'esperar que es veurán molt visitades, ja que són poques les ocasions que tenim els figuerencs de fruir demostracions artístiques de tal natura.

El nostre volgut amic i sincer artista En Josep Berga i Boada, ha dibuixat una magnífica capsalera per a ALT EMPORDÀ, la queensem estrenar d'aquí a poc temps en començar les reformes que, per tal de col·locar el nostre periòdic a l'alçaria de la seva missió, tenim projectades.

En ella l'artista hi ha representat la plàstica visió del gentilíssim pensament que constitueix el tema de la composició poètica «L'Empordà» de l'excels Maragall, i que amb música vibrant del Mestre Morera s'ha estés arreu, arreu de Catalunya.

La nostra felicitació coral a l'amic Berga per la seva obra.

NOTICIARI

—Galantment convidats per l'Alcal dia vàrem assistir el passat dilluns a l'acte d'entrega de la quantitat a que es va sotseriure el senyor Casades per tal de portar a felicíssim terme la projectada reforma de la Rambla.

Amb tota sinceritat, i per obligar-nos-hi la crua veritat, no hem d'amagar la nostra desil'lusió per semblant acte. Nosaltres creiem que el desprendiment del senyor Casades mereixia qualque més viva consideració per part de molts consellers i periòdic de la nostra ciutat.

—Solemnes, com cada any, han sigut les Quaranta Hores dedicades a Jesús Sacramentat que s'han vingut celebrant en la nostra Iglesia Parroquial en la present setmana, les quals s'han vist extraordinàriament concorregudes de fidels. Una consideració cal fer-hi, i aqueixa és la de que caldria esbrinar quina és la causa fonamental i obligada per a que la llengua castellana sia la que domini en tots els actes de semblants cultes solemníssims, bandeant-ne la nostra excelsa.

Un altre jorn, si a Deu plau, i amb més temps i espai, procurarem comentar-ho.

Tip. de «La Veu de l'Empordà».